

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KSO/2008/189

BETREFT: Secundair onderwijs: kosten extra lesuren Frans

1 PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 14.11.2007

1.2 Verzoeker

Ouder

1.3 Betrokken school:

Een school.

1.4 CZB

Een e-mailbericht werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 14 november 2007. Bij brief van 11 december 2007 werden de vragende en verwerende partij uitgenodigd voor de zitting van 28 januari 2008.

Met een schrijven van 17 december 2007 (ontvangen op 8.01.2008) bezorgt verwerende partij een antwoord (met als bijlage een infobrochure en het schoolreglement). De vragende partij geeft een repliek met zijn brief van 14 januari 2008.

2 STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Een ouder van een leerling dient voor aanvullende lesuren Frans in de eerste graad van het secundair onderwijs per kwartaal 72 euro te betalen. Op jaarbasis komt dit op 288 euro. Het gaat om extra lesuren Frans die buiten het normale lessenpakket maar wel tijdens de normale lestijden vallen en door iedereen verplicht moeten gevolgd worden.

De ouder vraagt of de school leerlingen kan verplichten lesuren te volgen die buiten het normale pakket vallen en daar dan op jaarbasis 288 euro voor mag aanrekenen. Hij stelt zich ook vragen bij het feit dat 4 kwartalen per schooljaar aangerekend worden, wat hem, gelet op de schoolvakanties, merkwaardig voorkomt.

De ouder informeerde zich al bij verschillende instanties (de infolijn, de onderwijsdiensten van de stad, de ombudsdienst van de stad) doch niemand kon hem met een “ja of neen” antwoorden of de praktijk van de school wettelijk is.

3 STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

De school stelt dat de aanvullende lesuren Frans duidelijk vermeld staan in de infobrochure en op de bijdragelijst, die elke leerling vóór of bij de inschrijving ter hand worden gesteld, zodat iedereen een weloverwogen keuze kan maken. Bovendien worden de extra lesuren Frans ook

besproken bij het intakegesprek, dat met elke ouder wordt gevoerd.

De school heeft een goede naam wat het onderwijs in vreemde talen betreft. De school maakt er een erezaak van dat de leerlingen de school perfect tweetalig verlaten en stelt dat dit vaak de reden is waarom mensen voor de school kiezen. In de loop van het secundair worden per week 2 extra taallessen gegeven: tot en met het 4de jaar zijn dat 2 lessen Frans, in de derde graad is dat 1 lesuur Frans en 1 lesuur Spaans.

De school stelt verder dat deze lessen in wezen niet “verplicht” zijn maar als vanzelfsprekend beschouwd worden. Om iedereen gelijke kansen te geven draagt de oud-leerlingenbond van de school bij in de kosten voor mensen voor wie dat een probleem zou kunnen vormen. In werkelijkheid is er voor ongeveer de helft van de gevallen een tussenkomst. Op deze manier heeft iedereen dezelfde kansen en zijn het niet enkel de kinderen van goeie ouders die zich extra taallessen kunnen veroorloven.

De vragende partij zou de eerste en enige zijn die in de voorbije jaren dit heeft aangeklaagd en de school betreurt dat deze zich niet tot de school heeft gewend.

4 ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur

28 januari 2008, 12uur.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding

4.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28 november 2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Walter Cools, Hilde Timmermans, Etienne Becuwe, Jean Dujardin, leden.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

De school.

5 ADVIES VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13: De Lid-Statens maken het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Statens het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het

bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek .

Art.V.13: In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de schoolraad bepalen schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt schriftelijk aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen meegedeeld.

* Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende het zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Advies

Internationale verdragen, de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Er kan een bijdrage gevraagd worden aan de ouders, mits de regeling gevolgd wordt betreffende overleg en informatie.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling binnen het leerplichtonderwijs aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

De conclusie is dat er in het secundair onderwijs geen absolute kosteloosheid bestaat, wel kosteloze toegang. Voor onderwijsactiviteiten mogen aan ouders en meerderjarige leerlingen bepaalde kosten worden doorgerekend. Het is evident dat het om effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten moet gaan die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep van het secundair onderwijs.

Eindtermen

De Commissie zorgvuldig bestuur wil in eerste instantie het systeem van de eindtermen in het Vlaams onderwijsbestel aanhalen. De eindtermen zijn minimumdoelen die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde groep leerlingen. De regelgeving betreffende eindtermen houdt in dat ze worden bereikt door de school op groepsniveau. De leergebied - of vakoverschrijdende eindtermen maken deel uit van de basisvorming, die de school bij haar leerlingen moet realiseren. De eerste verantwoordelijken daarvoor zijn de

school en het schoolteam. De scholen dienen inspanningen te leveren zodat met het reguliere aanbod zoveel mogelijk leerlingen de doelstellingen halen, rekening houdende met het startniveau van de leerling en de context van de school. Het aldus geplande onderwijs- en opvoedingsaanbod wordt gerealiseerd met de reglementair voorziene personeelsbezetting.

Uit de infobrochure die door de school werd bezorgd, blijkt dat de 2 lesuren Frans boven het normale lestijdenpakket van 32 lestijden komen. De leerlingen worden hiervoor in groepen verdeeld volgens hun niveau. De bedoeling van die cursussen is dat de leerlingen de school perfect tweetalig verlaten. De aanvullende lesuren Frans worden gegeven door externen of door leerkrachten van de school (als zelfstandigen in bijberoep). Die lesuren worden gegeven over de middag, aan het begin of het einde van de dag of tussen de gewone lesuren door, in functie van de mogelijkheden van het uurrooster. Voor het eerste jaar waarin het kind van de vragende partij zit gaan die lesuren door op donderdag en vrijdagmiddag.

De onderwijsregelgeving legt het maximum aantal lestijden per week per onderwijsvorm vast. Vrijwel alle scholen richten dit maximale aantal lestijden in. Bijgevolg gaat een school over het wettelijke maximum aantal lestijden indien zij de leerlingen extra lesuren “Frans” laat volgen. Indien de school de leerlingen niet vrij zou laten deze lesuren al dan niet te volgen zou dit ingaan tegen de inspanningsverplichting die de school heeft ten aanzien van alle leerlingen en tegen het gelijkheidsbeginsel.

Ook de onderwijsinspectie voor het secundair onderwijs gaat er in het algemeen van uit dat alle eindtermen (basisvorming, specifieke vorming en vakoverstijgende eindtermen) binnen de voor iedereen toegankelijke lestijden of reguliere schoolactiviteiten moeten gerealiseerd worden. Dit geldt ook voor de eindtermen “Frans”. Lesuren Frans, e.a. die aangeboden worden tegen betaling buiten de voor iedereen toegankelijke lesuren, kunnen niet verplicht worden en daar kan de onderwijsinspectie ook geen rekening mee houden in de beoordeling van de vraag of de school de leerlingen weet te brengen tot het bereiken van de eindtermen. Het in de aanvullende lesuren bijgebrachte kennisniveau kan dan ook niet worden meegenomen bij het attesteren van de leerlingen.

Aanvullende ondersteuning

De school kan evenwel autonoom afwegen om aanvullend aan haar opdracht inzake eindtermen een ondersteuning door externen toe te laten in het leer- en opvoedingsproces. Het is duidelijk dat voor dit aanbod een bijdrage mag gevraagd worden aan de ouders. Het is wenselijk dat de algemene principes inzake de afweging van dit aanbod worden voorgelegd aan de participatieorganen en terug te vinden zijn in het schoolreglement.

De Commissie zorgvuldig bestuur wijst er op dat vooraleer een vorm van bijkomende begeleiding kan worden ingeschakeld, de school zorgvuldig moet nagaan of in het reguliere programma voldoende aandacht wordt besteed aan differentiëring en remediëring. Het is een opdracht van het onderwijs om het draagvlak voldoende ruim te houden. Ook binnen de verplichte lesuren moet redelijkerwijze plaats zijn voor een zekere mate van remediëring en afstemming op de verschillende mogelijkheden van de leerlingen. Verder zijn de eindtermen minimumdoelstellingen waaraan een school in haar eigen reguliere programma nog bijkomende doelstellingen kan toevoegen. Eerst wanneer beide punten zijn onderzocht kunnen bijkomende lesuren worden overwogen.

Als in tweede orde een school extra lesuren tegen betaling organiseert moet duidelijk het onderscheid gemaakt worden met het reguliere aanbod. Het schoolbestuur moet in alle duidelijkheid aan de ouders meedelen

- dat er extra lesuren worden aangeboden,
- welk bedrag de ouders daarvoor moeten betalen,
- dat het volgen van deze lesuren niet verplicht is
- en dat de beoordeling van de studievorderingen van de leerlingen die moet leiden tot het al of niet toekennen van een getuigschrift, gebaseerd is op de leerstof van de reguliere lesuren.

De Commissie komt tot volgend advies:

Het in algemene termen vermelden in een infobrochure van een extra aanbod van de school gelet op het groeiende belang van talenkennis, voldoet niet aan deze essentiële informatieplicht van de school. Het is aangewezen dat van de ouders een schriftelijke instemming wordt gevraagd voor het volgen van de extra lesuren en de betaling van het bijhorende studiegeld.

In de feitelijke organisatie van de extra lesuren zal de school er ook over waken dat het om een reëel vrije keuze blijft gaan. Meer bepaald zal een duidelijk onderscheid tussen de leerkrachten waar de leerlingen in de reguliere lesuren mee geconfronteerd worden en de leerkrachten die de aanvullende lesuren geven, daarvoor belangrijk zijn. De Commissie meent dat het binnen de deontologie van een school niet past dat leerkrachten die de aanvullende lesuren verzorgen dezelfde zijn als deze die voor het reguliere aanbod instaan.

Brussel, 28 januari 2008

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter